

Bestuurstafel Gezond Utrecht

- Abrona
- Al Amal
- Altrecht
- AxionContinu
- Bartholomeus Gasthuis
- Boogh
- Diakonessenhuis
- De Forensische Zorgspecialisten
- DOCK
- HandjeHelpen
- Hogeschool Utrecht
- De Hoogstraat Revalidatie
- Huisartsen Utrecht Stad
- Inclusio – buurtteams sociaal
- Jellinek
- Leidsche Rijn Julius Gezondheidscentra
- Leger des Heils
- Lister
- Lokalis
- Pluryn
- RAVU
- Reinaerde
- De Rijnhoven
- Saltro
- Samen Veilig Midden-NL
- Santé Partners
- De Tussenvoorziening
- U Centraal
- UMC Utrecht
- Youké sterke jeugd
- Vecht en IJssel
- Warande
- Wij3.0
- Zorgspectrum Nieuwegein

Hoe blijft de Utrechter gezond? *Koers van de 'Bestuurstafel Gezond Utrecht' voor een gezond, veerkrachtig en vitaal Utrecht*

1. Samen verantwoordelijkheid nemen voor een gezond, vitaal en veerkrachtig Utrecht
De "Bestuurstafel Gezond Utrecht" – hierna te noemen Bestuurstafel of wij - is een netwerk van zorg-, welzijns-, en vrijwilligersorganisaties die een verantwoordelijkheid hebben voor zorg- en welzijn in de stad Utrecht en directe omgeving (hierna te noemen: Utrecht). De individuele organisaties spannen zich in om in goede samenwerking zorg en welzijn te leveren aan burgers van Utrecht en in de regio. Als leden van de Bestuurstafel willen we óók verantwoordelijkheid nemen voor de stad en de daaraan gekoppelde regio.

Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid aan te sluiten bij persoonlijke vragen en doelen van burgers in Utrecht op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn. Waar gewenst en noodzakelijk kunnen deze burgers een beroep doen op onze goed afgestemde professionaliteit in samenhang (ketens en netwerken). Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor mensen in kwetsbare situaties. Wij vinden het belangrijk dat vitaliteit, mentale en fysieke veerkracht en positieve gezondheid centraal staan. Wie je ook bent. Rijk of arm, meer of minder opgeleid, waar in Utrecht je ook woont en wat je medische toestand ook is. Omdat ieder mens telt.

Samen nemen wij verantwoordelijkheid voor een vitaal, veerkrachtig en gezond Utrecht.

Als leden van de Bestuurstafel willen we naar elkaar helder maken waar we met ons netwerk en platform voor staan en wat we samen willen bewerkstelligen. In deze Koers hebben we dat opgeschreven.

Zelf verantwoordelijkheid nemen

We hebben de afgelopen periode (n.a.v. coronacrisis) gezien en ervaren dat juist Utrechtse burgers zelf verantwoordelijkheid nemen en dat zij investeren in hun veerkracht en weerbaarheid. Niet alles is maakbaar en oplosbaar, er zijn grenzen aan collectieve mogelijkheden en middelen zijn beperkt. Schaarste en noodsituaties (zoals de coronapandemie) laten de grote organisatie- en veerkracht zien die goed en adequaat door ons allen kan én benut moeten worden. Dat is een belangrijk thema voor een gezond, vitaal en veerkrachtig Utrecht.

Wat als we niets doen?

Analyses van ontwikkelingen in de zorg, de arbeidsmarkt, prognoses over zorgkosten en epidemiologische ontwikkelingen laten allemaal hetzelfde beeld zien. Als we niets doen, loopt het een keer vast. We hebben ervaren hoe spannend het kan worden. Een nieuwe crisis ligt altijd op de loer. Er is sprake van dubbele vergrijzing. Meer mensen willen zorg thuis en in de buurt. Die ontwikkelingen zullen zich voortzetten: omdat mensen het willen en omdat het kan. De organisatie van onze zorg is daar nog niet op ingericht. De arbeidsmarkt is en blijft krap. ICT-ontwikkelingen gaan snel en mede door onze corona-ervaringen zien we meer mogelijkheden.

Als we niets doen, komt de gezondheid, zeker van mensen in kwetsbare situaties, in het gedrang. Dat willen we niet. Dat wil niemand. Daarom willen we als aanbieders van zorg en welzijn samen verantwoordelijkheid nemen om de beschikbare capaciteit (mensen en geld) middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Daarbij zijn we bereid om ons eigen (individuele) aanbod kritisch te bekijken en goed op elkaar af te stemmen zodat de burger continuïteit en samenhang ervaart.

Utrecht, een groeiende gevarieerde stad in ontwikkeling

Er zijn goede analyses van vraag en aanbod in Utrecht, zoals *Het Utrechts Gezondheidsprofiel*, de data uit 'wijkdenken, wijkdoen'. Deze stelt dat de Utrechtse bevolking tot 2025 met 17% toeneemt. De stad en omgeving kennen veel diversiteit waaronder de gezondste én de ongezondste wijken van Nederland. Een stad dus met een grote tweedeling. Die groei en de verschillen tussen wijken maken dat we samen gericht aan de slag moeten gaan en de beschikbare middelen effectief moeten gebruiken.

Tegelijkertijd is er een breed en steeds meer samenhangend aanbod van zorg-, welzijn-, onderwijs- en onderzoeksinstituten. We hebben geconstateerd dat geen van ons de uitdagingen waar we voor staan alleen kan aanpakken. Samenwerken is nodig. En samen hebben we het vermogen om meer waarde te leveren met én voor burgers en patiënten in Utrecht en omgeving.

De relatie met de Health Hub Utrecht: verbonden netwerken

De leden van de Bestuurstafel staan uiteraard niet alleen voor deze inspanning. Ook de Health Hub Utrecht (HHU) beschrijft dit in het *Manifest Health Hub Utrecht, gelukkig gezond 2030*. De HHU staat voor een grote nationale en regionale beweging gericht op geluk en gezondheid en wil de Utrechtse regio profileren en positioneren vanuit dit perspectief.

Aan de huidige Health Hub Utrechtbeweging ligt de City Deal Health Hub ten grondslag. Deze City Deal komt voort uit het Rijksprogramma *Agenda Stad*. Doel van dit Rijksprogramma is versterken van de innovatiekracht van steden. Deze innovatiekracht wordt gezien als een belangrijke motor voor economische groei en de internationale concurrentiepositie van Nederland. Doelen van de City Deal Health Hub zijn gezond opgroeien, gebalanceerd leven, gelukkig oud worden en waardig sterven voor iedere Utrechter bereikbaar maken in 2030. Kansengelijkheid is een basisvoorwaarde hiervoor. Met Utrechtse gemeentes, de provincie Utrecht, onderwijs- en onderzoek en bedrijfsleven werkt de Health Hub in drie coalities. Sommige leden van de Bestuurstafel zijn ook lid van de HHU.

De ondertekenaars van de HHU verstaan onder de hub-functie dat de regio een knooppunt is waar relevante kennis van gezond stedelijk leven onderling wordt ontwikkeld, gebundeld, aangevuld en toegepast, ook in wisselwerking met relevante organisaties uit andere regio's in Nederland en het buitenland. De Bestuurstafel kent, anders dan de HHU, alleen leden die zorg- en welzijnsaanbieder zijn in met name Utrecht en directe omgeving. Het is een netwerk en platform van Utrechtse zorg- en welzijnsaanbieders, waarbij bestuurders ontmoeten, leren, delen, bewerkstelligen. Het zijn twee (deels overlappende) netwerken die werken aan dezelfde visie en beweging. Zij informeren elkaar en stemmen de inspanningen af om elkaar te versterken en niet te herhalen. Jaarlijks is er een gezamenlijke brede thematische leer- en werkbijeenkomst.

Vitaal, veerkrachtig, healthy living en positieve gezondheid

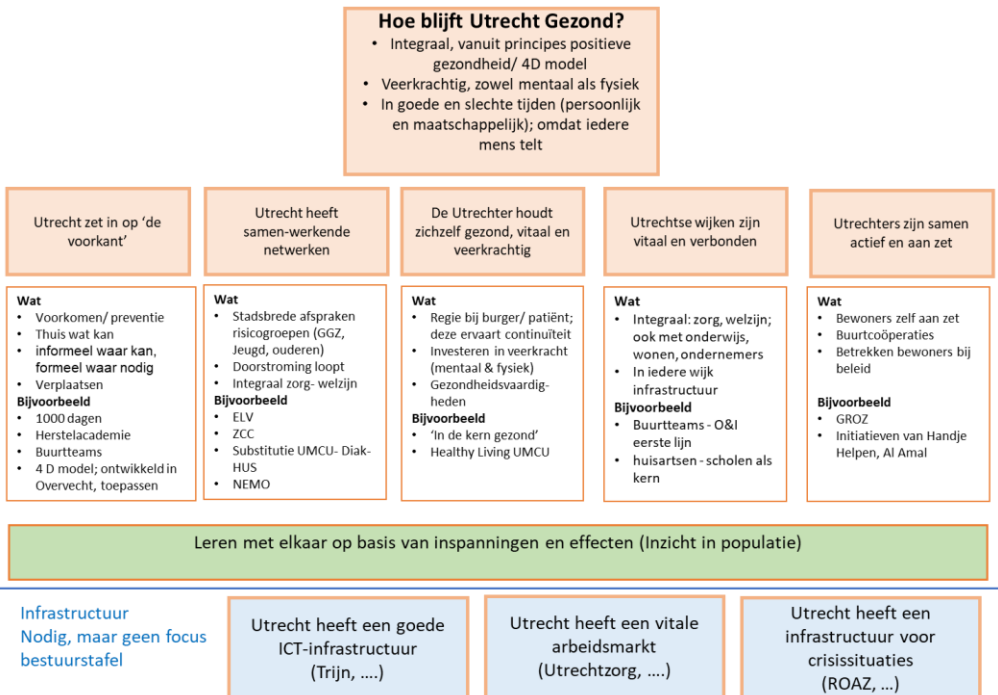
De oplossing zit niet in meer van hetzelfde. Niet: meer investeringen in zorg, meer handen aan het bed, meer budget, meer en (nog) grotere organisaties en meer zorg. We moeten dus niet alle aandacht richten op de gezondheidsproblemen van de Utrechtse inwoners en hoe we die kunnen oplossen. Zie ook het Manifest van de HHU en de strategie *Connecting Worlds* van het UMC Utrecht.

Natuurlijk willen we voor zieken een goed systeem van gezondheidszorg. Maar, we kiezen voor een andere invalshoek, geïnspireerd door het begrip '*positieve gezondheid*'. Samen zetten we in op het voorkomen van zorg, op 'healthy living', vitaliteit en veerkracht. We helpen en leren mensen hun leven zelf te managen, we nemen het niet over. Mensen zijn niet hun aandoening. Het accent ligt op Utrechters zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Door samen te werken met inwoners en met elkaar in vitale netwerken, dragen we daaraan bij.

Dat betekent: meer 'gezond Utrecht' voor de beschikbare middelen.

2. Samen inhoudelijk aan de slag

De kernthema's waar we samen mee aan de slag willen en moeten zijn hieronder schematisch weergegeven. Het gaat om een stevige gezamenlijke infrastructuur (blauw), om inhoudelijke thema's die bijdragen aan meer gezonde Utrechters (roze) en om een gezamenlijk leer- en ontwikkelproces waarin we van elkaar leren (groen).

Hoe blijft Utrecht Gezond?

Centraal staat de Utrechter in zijn of haar persoonlijke zorg- en welzijnsnetwerkomgeving. We denken niet in ziekte en gebrek, maar in wat de Utrechter wél kan. Dat doen we vanuit integraal perspectief en vanuit positieve gezondheid. Het in Overvecht ontwikkelde 4D-model, waarin de domeinen lichaam, geest, maatschappelijk en sociaal per persoon in beeld komen, helpt daarbij. Daarbij hoort ook de mentale en fysieke veerkracht van mensen aanboren en gebruiken. Zo kunnen we als Bestuurstafel Gezond Utrecht onze naam waarmaken. Voor Utrechtse mensen, in goede en slechte tijden, persoonlijk en maatschappelijk. Omdat ieder mens telt. Dat betekent een verdere omslag in het denken van burgers, professionals, financiers en bestuurders. Daar zetten we ons voor in.

Vijf inhoudelijke thema's

We hebben vijf inhoudelijke thema's benoemd die bijdragen aan Gezond Utrecht. Thema's waar we ons sterk voor willen maken:

1. *Utrecht zet in op de voorkant: preventie*

Door te investeren in preventie, door er 'zo vroeg mogelijk bij te zijn', willen we onnodig intensieve of dure zorg en een beroep op voorzieningen voorkomen. We helpen en leren mensen in een vroeg stadium hun eigen leven en hun gezondheid te managen. Daarom willen we juist investeren in die 'voorkant' en zorg – in lijn met *JZOJP*- naar de voorkant verplaatsen. Zo kunnen we meer waarde creëren en meer gezondheid voor de beschikbare euro's bieden.

2. *Utrecht heeft 'Vanzelfsprekend samenwerkende netwerken'*

Geen enkele organisatie kan de meeste complexe vraagstukken alleen oplossen. Dat vereist samenwerking, zeker rond doelgroepen als kwetsbare jeugd, mensen met GGZ-problematiek, dak- en thuislozen en kwetsbare ouderen. Ook samenwerken rond faciliteiten als het ZCC, ELV-bedden, bij diagnostiek, de zorgcentrale en crisisdiensten biedt veel mogelijkheden. Dat samenwerken is nodig, maar niet altijd vanzelfsprekend. Het belang van de eigen organisatie speelt altijd een rol, op de voor- of achtergrond. Daar moeten we niet naïef in zijn. We moeten prikkels ontwikkelen om die samenwerking niet vrijblijvend te houden maar juist vanzelfsprekend te maken.

3. *De Utrechter houdt zichzelf gezond, vitaal en veerkrachtig: zelfregie stimuleren en echt luisteren*

De afgelopen periode is gebleken (n.a.v. coronacrisis): alleen als Utrechters ook zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen gezondheid, kunnen we complexe vraagstukken aan. Hoewel zorg- en welzijnsorganisaties veel te bieden hebben; uiteindelijk gaat het om de burgers zelf. Dat vraagt om écht luisteren naar iedere Utrechter en afhankelijk van de mogelijkheden en behoefte om te ondersteunen, verder helpen, motiveren of stimuleren.

4. *Utrechtse wijken zijn vitaal en verbonden: samenhangende wijkinfrastructuur*

Voor de meeste burgers is de wijk de kern van zijn of haar leefwereld. Zo ook in Utrecht. In de wijk doe je de boodschappen, ga je naar school, spreek je de burens en heb je een belangrijk deel van je netwerk. Steeds meer mensen in kwetsbare situaties, zoals ouderen en mensen met GGZ-problematiek, blijven langer thuis wonen. Dat vraagt in alle wijken om een netwerk van buurtteams, van eerstelijns zorg en plekken waar gespecialiseerde zorg naartoe kan komen. Denk bijvoorbeeld aan psychiatrie, maar ook aan medisch specialisten. Met preventie kun je niet jong genoeg beginnen! Daarom is een verbinding met scholen belangrijk. Een verbinding met supermarkten, werkgevers, woningcorporaties en de wijkagent. **De coalitie wijkgerichte preventie van de HealthHub** heeft dit tot een van haar speerpunten benoemd. Juist omdat gezondheid niet alleen bepaald wordt door zorgpartijen maar een integraal karakter heeft. Een goed functionerend netwerk in iedere wijk is dus cruciaal.

5. *Utrechters zijn samen actief en aan zet: voortbouwen op initiatieven en coöperaties van Utrechters*

We zien burgers eigen en in gezamenlijkheid initiatieven ondernemen. Denk aan buurtcoöperaties, GROZ, maar ook aan verenigingen van patiënten. Sommige partners stimuleren en faciliteren vrijwilligerswerk, zoals HandjeHelpen en Al Amal. Juist die krachtenbundeling en dat initiatief maken dat mensen verantwoordelijkheid kunnen nemen. Als Bestuurstafel gaan we daar serieus mee om. Want wat burgers zelf regelen en organiseren, is juist hoofdzaak.

Noodzakelijke randvoorwaarden: wie gaat waarover?

1. Digitale infrastructuur

Een gezonde stad heeft een goede infrastructuur. Een van de randvoorwaarden voor een gezond Utrecht is een goede digitale infrastructuur. Niet alleen voor veilige informatie-uitwisseling, maar ook voor het opbouwen van inzicht in de populatie, kenmerken en vraagstukken van de populatie. Het **Netwerk Trijn** en de **Coalitie Digitale Transformatie van de HealthHub** hebben hierin een sleutelrol.

2. Arbeidsmarkt

Een goede en vitale arbeidsmarkt is cruciaal. Het **Platform Utrechtzorg**, de **coalitie Aantrekkelijke Arbeidsmarkt van de HealthHub** en uiteraard de opleidingsinstituten hebben hierin een belangrijke rol.

3. Acute zorg

Hier zijn het **ROAZ Midden Nederland** en de **Veiligheidsregio** de sleutelspelers. Vertegenwoordiging van VVT-partijen, partijen die zich richten op welzijn, op maatschappelijke opvang en op jeugd zijn belangrijk, zo leren we uit de coronacrisis.

Samen leren

De Bestuurstafel is gestart vanuit de gedachte dat je alleen goed kunt samenwerken in een netwerk als je ook investeert in het bouwen van vertrouwen en in samen leren. Juist sociaal en cultureel kapitaal zijn nodig om samen effect te sorteren in de vorm van meer gezondheid voor de beschikbare middelen. Met deze Koers formuleren we een gezamenlijke opgave waarvan geen van de leden weet hoe deze opgave aan te pakken. Investeren in samen leren is dus nodig. Daarbij helpt het als we een goed beeld hebben van de Utrechtse populatie en van ontwikkeling in gezondheid. Op basis daarvan kunnen we prioriteiten stellen en effecten meten.

3. Meedoen! Vrijwillig, maar niet vrijblijvend

Wij willen samen effect sorteren. Als leden willen we verantwoordelijkheid nemen. Dat doen we vrijwillig, maar het is voor ons niet vrijblijvend. Tegelijkertijd moeten we bekennen dat we moeten leren hoe we die verantwoordelijkheid kunnen waarmaken. We doen dat vanuit de gedachte dat we samen het fundament van de beweging vormen, en dat we rond ieder thema coalities kunnen vormen die een proactieve rol vervullen voor dat thema. Niet alles hoeft opnieuw bedacht te worden. Er gebeurt veel in Utrecht, het borrelt en bruist! We hoeven niet alles 'opnieuw en zelf te verzinnen'. Het gaat om bundelen, richting geven, stimuleren, witte vlekken zoeken en daar initiatief voor nemen.

Coalitions of the willing

Niet iedereen hoeft overal proactief in te zijn, juist niet. Het is zaak om per thema een coalitie te vormen van enkele inhoudelijk aangesloten/betrokken partijen die het thema proactief benaderen. Zo kunnen we 'coalitions of the willing' creëren per thema om samen meer effect te sorteren. We conformeren ons aan enkele spelregels.

De partners zijn aanspreekbaar op:

- Onderschrijven van de Koers; deze vertalen naar de eigen organisatiestrategie, dat is aan iedere partner
- Zinnige en duurzame inzet van middelen in lijn met de Koers
- Samen met partners aan de slag gaan in coalities per thema
- Expliciteren aan welke van de coalities je op welke manier proactief bijdraagt en open zijn over effecten per coalitie
- Bijdragen in een passende vorm. In termen van het **brengen** van expertise, capaciteit, ideeën, innovaties, implementatiemogelijkheden en het **halen** van kennis, informatie en ideeën
- Actief meedoen in het leer- en ontwikkelproces
- Bijdragen aan de infrastructuur van de Bestuurstafel
- Kritische blik op het eigen aanbod. Als een ander het beter kan, dan laat je het aan de ander.

4. Faciliteren door te agenderen

Wij willen regie voeren vanuit de netwerkgedachte. Dat betekent dat we met elkaar bestuurlijk richting bepalen door te verhelderen en verbinden op identiteit en ambities. Veel van de werkzaamheden gebeuren in de 'coalitions of the willing'. We gaan wel faciliteren, door in lijn met de thema's te agenderen, partners te vragen mee te doen in de voorbereiding, te delen waar men mee aan de slag is, ruimte te bieden voor het bespreken van dilemma's. Het gaat dan om stimuleren, luisteren, elkaar te ondersteunen en ook elkaar aan te spreken. Zo zijn we wendbaar in de uitvoering. We richten geen programmaorganisatie of netwerkbureau in met programmamanagers en projectleiders. De coalities kunnen voor hun thema regisseurs benoemen. Iedere coalitie bepaalt haar eigen aanpak.

We organiseren dus niet meer dan nodig is. We willen het netwerk wel professioneel faciliteren. Onze belangrijkste principes zijn:

- De leden samen vormen het netwerk. De ALV heeft het laatste woord
- Leden kunnen participeren in coalities op basis van bijdrage, energie en belang dat ze daaraan hechten
- Het is mogelijk dat niet-leden ook aan coalities meedoen omdat ze wel een bijdrage leveren, maar geen lid (willen of kunnen) zijn van de Bestuurstafel (denk aan woningcorporaties, politie)
- Het is een open netwerk: partijen in de stad die kunnen en willen bijdragen, mogen meedoen. Dat betekent dat ze zich verbinden aan de Koers Gezond Utrecht
- Coalities zorgen zelf voor aanpak en regie op het specifieke thema; daarvoor nemen ze verantwoordelijkheid
- Coalities gaan vooral concreet in wijken aan de slag met kernthema's
- Doen en leren gebeuren tegelijkertijd
- We stemmen nauw af met andere onderwerp-specifieke netwerken. We doen geen dubbel werk!
- De Bestuurstafel is het platform voor overzicht, agendering, uitwisseling, stimulans en leren

- De leden kiezen een dagelijks bestuur dat als rol heeft zorgdragen voor:
 - Ontwikkelen van koers, richting en agendering van de thema's
 - Overzicht bieden van coalities, inspanningen en netwerken per thema;
 - Organiseren van netwerk- en leerbijeenkomsten;
 - Externe representatie.
- Het dagelijks bestuur heeft een diverse samenstelling (diversiteit van sectoren, omvang, aard, etc. maar niet alle sectoren zijn per definitie vertegenwoordigd). Het UMC Utrecht levert gezien zijn bijzondere positie de voorzitter van het dagelijks bestuur.

5. Samen vertrouwen bouwen en aan de slag

Met deze Koers geven wij als partners aan waar we voor staan en wat we belangrijk vinden. Door in gesprek te blijven, de interactie op te zoeken, elkaar te ondersteunen en open te zijn naar elkaar bouwen we samen aan vertrouwen. Vertrouwen dat nodig is om de grote uitdagingen waar we voor staan samen aan te kunnen.

Utrecht, oktober 2020

Deze Koers is in de zomer van 2020 ontwikkelend door een aantal leden en het dagelijks bestuur van de Bestuurstafel en getoetst in de netwerkbijeenkomst van september 2020.